

Therefore, integration of high and postgraduate vocational education into European world educational structures, provided that the preservation, development of achievements and traditions of the national school is preserved, is one of the principles of the development of Ukraine's educational policy.

The problem of improving high pedagogical education around the world is considered in the light of the tendency of secondary education. Previously, in many countries, even higher education (depending on its profile) had been carrying out on separate branches from the beginning, or even in other educational institutions. The feasibility of such a rigid unit became questionable as the number of teaching profiles increased. Therefore, the most promising today is a model of learning, in which students, along with the study of compulsory subjects in the prescribed volume, receive extensive opportunities to study subjects to choose from. Such a model has long existed in the USA, Canada, Japan. On the way to it, in our opinion, are Scandinavian countries, France, Spain. In Sweden, for example, today there are 23 profiles in upper secondary schools. In other words, the process of forming a "unified school" model is underway the basic and advanced levels of secondary education. In some countries, it also includes profiles of vocational education.

If 20-25 years ago high education was available to a few elites, our time it has become massive. The number of students over the past 10 years around the world has grown by 47%. In developed countries, this figure equated to 17%, exaggerating the growth rate of population [2].

Serious changes also have taken place in the structure of the high education system. Along with the universities that traditionally form the basis of high education in the West, over the past two decades, there have been many new, in many ways alternative, educational institutions (technological universities, polytechnic institutes of high education, open universities, etc.). A lot of them are open to anyone with any type of secondary education diploma, and some - even for those who have only basic education.

Restructuring and expansion of the functions of high education has led to the development of non-traditional forms and methods of teaching. Evening and part-time studies, including the use of mass media, computer networks, etc., are becoming increasingly popular. The number of specialized educational institutions that use these learning technologies are increasing worldwide. New forms of education open wide access to high education, allowing individualization of content, methods, forms, learning rates.

A comparative analysis of modern concepts of the development of foreign educational systems has allowed to reveal trends in the work of pedagogical universities, the introduction in modern practice in Ukraine will contribute to increasing the efficiency of the entire system of continuous pedagogical education, updating the content of education and the application of new pedagogical approaches to learning, the implementation of information and communication technologies.

References

1. Vyshcha osvita Ukrainy v paradyhmi yevrointehratsii (kurs lektsii): Navch. posibnyk dlia studentiv/ H.F Ponomarova, A.A. Kharkivska, T.V. Otroshko. – Kh.: 2008. – 334 s.
2. YuNESKO. Mezhdunarodnaiakonferentsyia po obrazovanyiu. 40-ya sessyia. Zheneva, 1986.

Гирка І.В., кандидат педагогічних наук,
*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради,
(м. Харків, Україна)*

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ СТРАТЕГІЙ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ПРОВІДНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ КРАЇН ЄВРОПИ В МІЖНАРОДНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

У сучасному науково-педагогічному просторі поширюється обґрунтування доцільності використання методології синергетики, яка направлена на визначення загальних ознак розвитку й самоорганізації складних, відкритих, нелінійних систем.

В. Вірченко та А. Кузьменко [1] дають наступне визначення: «Синергетика – це новий міждисциплінарний науковий напрям, який вивчає закономірності виникнення, формування і розвитку систем, для яких є характерними відкритість, самоорганізація та нелінійність».

Синергетична парадигма сучасної освітньо-педагогічної діяльності має спиратися на загальнонаукову тенденцію використання синергетики як методології в розвитку різних

галузей наукового знання, оскільки поєднує два найбільш актуальних підходи – холізм і системність. Використання термінології синергетики у філософсько-освітньому і педагогічному полі дозволяє осмислити спільні для різних галузей знань загальні процеси, [4] розпізнати в них нові смисли, досягнути перспективу розвитку нового педагогічного знання

О. Попова у книзі «Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ХХ столітті» доводить, що синергетичний підхід ґрунтується на таких положеннях: складно організованим системам не можна нав'язувати шляхи розвитку, а необхідно сприяти їхнім власним тенденціям розвитку; хаос може бути конструктивним джерелом, з нього може народжуватися нова організація системи; у певні моменти нестабільності невеликі збурення можуть мати макронаслідки й розвиватися в макроструктури. За цих умов дії однієї конкретної особи можуть впливати на макросоціальні процеси; для складних систем існує кілька альтернативних шляхів розвитку, але на певних етапах еволюції проявляє себе певна переддетермінованість розгортання процесів, і теперішній стан системи визначається не тільки її минулим, а й майбутнім, наступним порядком; складно організована система вбирає в себе не лише простіші структури й не є звичайною сумою частин, а й породжує структури різного віку в єдиному темпосвіті; з урахуванням закономірностей та умов перебігу швидких, лавиноподібних процесів і процесів нелінійного саморозвитку систем можна ініціювати ці процеси шляхом управлінських дій людини [3].

В. Паламарчук [2] зазначає, що «закони синергетики стосуються й педагогічної розробки інноваційних процесів. Хоч ми й не можемо передбачити, якими будуть ті конкретні нові явища, що виникнуть після проходження складної системи через нестаціонарний стан, але передбачення їх розвитку можна зробити на спрощеній моделі».

Проаналізувавши праці вище цитованих науковців можна дійти висновку, що врахування синергетичного підходу дозволить вийти за межі порівняльного аналізу традиційних теорій управління ЗВО в площину компаративного аналізу варіативних управлінських та інноваційних стратегій позиціонування університетів; передбачити можливість декількох шляхів розвитку даної стратегії, розуміючи, що ефективна стратегія позиціонування має враховувати нестабільності (можливість зміни умовного стану порядку на умовний стан хаосу), між якими розташовуються проміжні фази переходу до хаосу (загибелі структури) і виходу з хаосу (самоорганізації), а досягнення її мети можливе в стані відносної рівноваги, тобто гомеостатичності - підтримка програми функціонування системи в деяких рамках.

Діалектичне розуміння використання синергетичного підходу до аналізу стратегій позиціонування провідних університетів Європи в МПП сприятиме здійсненню об'єктивної оцінки ефективності даних стратегій, через розуміння того, що немає однозначної залежності будь то обсяг вступників/випускників ЗВО, запити роботодавців, думка суспільства тощо від кожного (або окремо взятого) компонента структури стратегії позиціонування (будь то проведення Днів відкритих дверей, концертна діяльність або зв'язки з громадськістю), яка більшою мірою направлена на забезпечення бажаного результату.

Спеціальні заходи, які пов'язані зі стратегією позиціонування ЗВО характеризуються своєю неповторністю (при повторному проведенні даних заходів має інші умови, які не повторюються з минулими). Все це підтверджує, що процес позиціонування має властивості нерівноваги (залежність параметрів процесу від часу і простору), нелінійності (залежність параметрів позиціонування від інших факторів) і відкритості (обмін інформацією між університетом та МПП).

Якщо в стратегії позиціонування ЗВО враховані ресурси кожного компоненту, то вона є ефективною й ми спостерігаємо синергетичний ефект, коли загальний результат впровадження даної стратегії більше ніж результат арифметичної суми компонентів її структури.

Врахування синергетичного підходу дозволило виявити, проаналізувати та порівняти чинники, а також впливи внутрішнього та зовнішнього середовищ на діяльність

університету, що вимагають змін у структурі стратегії позиціонування відкритої системи ЗВО для підвищення її ефективності (наприклад зміна місця проживання видатного вченого, призводить до зміни місця роботи, при виборі якої вчений орієнтується на провідні стратегічні цілі університету, щоб вони співпадали з його колом наукових пошуків або постійне розширення інформаційного простору університету виводить педагогічну систему й освітній процес із стійкої рівноваги тощо).

На жаль, зовнішні зміни, які впливають на розвиток університету- точки нестійкості (біфуркації), в яких система стає відкритою важко скерувати, адже їх вплив зумовлює: можливість появи ситуації невизначеності та багатоваріантного розвитку стратегії позиціонування; розробку нової або модифікацію існуючої стратегії; визначення чи переосмислення цілей діяльності тих чи інших структурних підрозділів ЗВО, що з позицій синергетичного підходу зорієнтувало нас на аналіз колективної взаємодії всіх елементів структури досліджуваного процесу з урахуванням їх взаємозв'язків, обміну інформацією тощо це в свою чергу зумовлює їх цілісність й ефективність.

Також, ситуація невизначеності доводить, що вибір конкретного плану дій може привести до будь-якого результату з безлічі варіантів. В цьому випадку спрацьовує «ефект метелика», коли певний фактор або дія (біт додаткової інформації, емпіричний факт, висновки експериментального дослідження, думка будь-якої особи тощо) призводить до необхідності розробки зовсім іншої стратегії позиціонування, у зв'язку зі зміною картини світу.

Список використаних джерел

- 1.Вірченко В., Кузьменко А. Синергетичний підхід в економічних дослідженнях. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. 2009. № 110. С. 34–36.
- 2.Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики: у 2 т. Київ: Освіта України, 2005. Т. 2. 504 с.
- 3.Попова О. В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ХХ столітті. Харків, 2001. 212 с.
- 4.Ткаченко Л. Синергетичний підхід у педагогіці: нова парадигма. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2013. № 10. С. 18–21.

Веремюк Л.Л., к.п.н.

*Уманський державний педагогічний університет імені П.Тичини
(м. Умань, Україна)*

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Система освіти України вступає в епоху безперервного реформування, головною метою якого є підвищення якості освіти в процесі зближення різних національних освітніх систем. Інтернаціоналізація вищої освіти це процес систематичної інтеграції міжнародного компонента в освітньо-виховну, науково-дослідницьку та громадську діяльність вищих навчальних закладів. Незважаючи на високу актуальність цього процесу та велику увагу, що приділяється цьому питанню сьогодні, інтернаціоналізація освіти в Україні залишається складним і суперечливим явищем, переваги та наслідки якого потребують виваженого аналізу.

Інтернаціоналізація - об'єктивний наслідок глобалізації і одночасно великий ресурс зусиль щодо усунення національну окремішність систем вищої освіти, прогресу суспільного та економічного життя. Вузи стоять перед завданнями підготовки до діяльності в умовах інтегрованих ринків праці і освіти. Ринково орієнтована вища школа потребує змін навчальних програм, скорочення обсягу універсального гуманітарної освіти, посилення професійного, спеціалізованого навчання. Інтернаціоналізація вищої освіти проявляється в посиленні мобільності викладачів і розширенні можливостей навчання за кордоном. На рубежі ХХ- ХХІ ст. за межами своїх країн навчалось понад 1 млн. Студенти, викладачі, фахівці вищої освіти, опинившись за кордоном, отримують можливість порівнювати